

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14289,Regionalny-Komitet-Obrony-Wiezionych-za-Przekonania-w-Katowicach.html>
2022-07-02, 00:43

Regionalny Komitet Obrony Więzionych za Przekonania w Katowicach

Regionalny Komitet Obrony Więzionych za Przekonania. Struktura społeczna posiadająca prawny charakter agendy „S”, działająca oficjalnie przy MKZ Katowice, następnie Zarządzie Regionu Śląsko-Dąbrowskiego „S” od 5 III 1981 do 13 XII 1981.

Geneza RKOWzP: Śląscy działacze „Solidarności” związani z KPN Teresa Baranowska i Kazimierz Doliński od II 1981 roku brali udział w spotkaniach członków KOWzP dyskutujących w siedzibie Regionu Mazowsze o obliczu ruchu, które zaowocowały powołaniem w Katowicach w tym samym miesiącu nieformalnego Koła Obrońców Ludzi Więzionych za Przekonania i wydawaniem biuletynu „Wolność”. Wśród założycieli koła znaleźli się również: Elżbieta Konstantynidis, Janusz Kwiatkowski i Andrzej Rozpłochowski. Koło działało nieformalnie do 5 III 1981 roku, kiedy to delegaci MKZ Katowice po odczytaniu Apelu do Wszystkich Ludzi Dobrej Woli uchwalili utworzenie Regionalnego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania.

Działalność RKOWzP: Oficjalnie RKOWzP został powołany na wniosek ogólnopolskiego komitetu 10 III 1981, kiedy odbyło się pierwsze regionalne spotkanie. Do składu RKOWzP zostali wtedy powołani: Jadwiga Chmielowska, Janina Kawalec, Teresa Skrzypczyk, Elżbieta Szczepańska, Joachim Bartosz, Waclaw Flisowski, Jan Górny, Jacek Jagielka, Marian Moczek, Ryszard Wojtusik, Henryk Zakrzewski. Komitet ogłosił odezwę „przeciw represjom”, w której wezwał do rozszerzenia protestu mającego na celu uwolnienie więźniów politycznych: powoływania struktur, prowadzenia akcji informacyjnej w formie transparentów, akcji ulotkowych, gazetek, plakatów,

przygotowań do akcji protestacyjnych oraz organizowania bazy poligraficznej i kolportażowej.

Wewnątrz RKOWzP wyodrębniły się dwa uzupełniające nurty: pierwszy, związany z walką o szeroko pojęte przestrzeganie praw człowieka w PRL; drugi, niepodległościowy, związany z realizacją celów politycznych KPN. Pierwsze miesiące wiązały się z dynamicznym rozwojem struktur regionalnych oraz intensywnymi działaniami informacyjnymi. Śląsk i Zagłębie odwiedziła Maria Moczulska, odbywając serię spotkań z robotnikami. Jednocześnie prowadzono akcję zbierania podpisów pod petycją do najwyższych władz PRL domagając się zwolnienia przetrzymywanych liderów KPN i braci Kowalczyków, zorganizowano szereg akcji ulotkowych i plakatowych, min. w Katowicach, Mysłowicach, Bytomiu, Gliwicach, Pyskowicach. Intensyfikacja działań RKOWzP w V 1981 roku wiązała się z fiaskiem rozmów dotyczących problemu więźniów politycznych prowadzonych 27 IV 1981 kwietnia przez grupę roboczą KKP z Komisją Rządową PRL. Akcje protestacyjne otwierało wywieszenie przez Teresę Baranowską transparentu z napisem „Uwolnić więźniów politycznych” na balkonie katowickiej Superjednostki 1 V 1981 roku.

W tym samym miesiącu (9-10) odbył się w budynku Politechniki Warszawskiej I Ogólnopolski Zjazd KOWzP, na którym RKOWzP był reprezentowany przez Kazimierza Dolińskiego. Prawdopodobnie w tym czasie zrodził się pomysł radykalizacji protestu, poprzez rozpoczęcie strajków głodowych na terenie województwa katowickiego. 20 V 1981 rozpoczął się wspierany przez RKOWzP protest głodowy w Fabryce Domów w Sosnowcu. Po nieudanym rozpoczęciu protestu w budynku regionalnego ośrodka TVP w Siemianowicach Śląskich-Bytkowie, 26 V 1981 akcję protestacyjną przeniesiono do Zakładu nr 2 Fabryki Samochodów Małolitrażowych w Sosnowcu. Od 1 VI 1981 trwał najdłuższy (20 dni) protest głodowy w Przedsiębiorstwie Budowlano-Hutniczym w Katowicach, a w dniu następnym ogłoszono rozpoczęcie w głodówki w świetlicy DRKP w Tarnowskich Górach. Do zorganizowania podobnych akcji przygotowywała się grupa z ZKR Zakładu nr 7 Fabryki Samochodów Małolitrażowych w Sosnowcu i górnicy z kopalń

KWK Andaluzja w Piekarach Śląskich, KWK Szombierki w Bytomiu i KWK Mysłowice. Wszystkie inicjatywy organizowane i wspierane były przez RKOWzP. Rzecznikami głodujących byli działacze komitetów: Teresa Baranowska, Jan Howah, Zenon Lis, Andrzej Sikorski, Lutosław Stefanik.

W trakcie trwania protestów głodowych Międzyuczelniany KOWzP wysunął inicjatywę zorganizowania 25 V 1981 Marszu Wolności w Katowicach, która otrzymała pełne poparcie i pomoc organizacyjną MKZ i RKOWzP, stając się olbrzymią manifestacją w obronie więźniów politycznych. 4 VI 1981 regionalne KOWzP-y podjęły wspólną decyzję o rozpoczęciu ogólnokrajowego protestu czynnego, wyznaczonego na 9 VI 1981 na godzinę 9:00, do którego jednak nie doszło ze względu na zwolnienie z aresztu przywódców KPN. Kontynuowano jednak działania protestacyjne w obronie braci Kowalczyków do 21 VI 1981, postulując zmianę charakteru protestu oraz włączono się w akcję monitorującą praworządność rozprawy przywódców KPN, na którą wysłano kilkusobową delegację.

19 VI 1981, w czasie pobytu w Katowicach Leszka Moczulskiego, regionalne KOWzP-y powołały do życia ogólnopolski komitet koordynacyjny protestu, postulujący przekształcenie działań w akcje o charakterze pikiet, organizowania manifestacji oraz nacisku społecznego na posłów. Działalność RKOWzP spowodowała falę represji ze strony SB oraz podjęcia działań administracyjnych zmierzających do zakazania działalności komitetom.

W lipcu, po ponownym aresztowaniu przywódców KPN, komitet regionalny rozpoczął akcję informacyjną i propagandową. Uwagę skupiono w tym okresie na monitorowaniu procesu nowego przewodniczącego Zarządu RKOWzP Józefa Zajkowskiego, informowaniu o represjonowaniu działaczy komitetów i KPN, oraz przeciwdziałaniu administracyjnym prześladowaniom komitetu. W tym celu odbył się w Radomiu 21-22 XI 1981 ogólnopolski zjazd komitetów regionalnych, na którym reprezentujący RKOWzP Józef Zajkowski został wybrany na przewodniczącego siedmioosobowej Rady Koordynacyjnej komitetów, mającej ratować strukturę przed delegalizacją.

Działalność RKOWzP została przerwana 13 XII 1981.
Większość działaczy została internowana lub ukrywała się.

Struktura RKOWzP: 24 III 1981 podjęto w Warszawie decyzję o przekształceniu ogólnopolskiego KOWzP w struktury regionalne i uczelniane, posiadające daleko idącą samodzielność. W skład śląskiego RKOWzP weszły zakładowe i miejskie KOWzP, np. Zakładowy KOWzP KWK Andaluzja czy Zakładowy KOWzP Huty Baildon, Miejski KOWzP z Mysłowic. Ścisłą współpracę z RKOWzaP prowadził niezależny od struktur regionalnych Międzyuczelniany KOWaP, wchodzący w skład Ogólnopolskiego Studenckiego KOWzP, zawiązanego przez NZS. Na czele komitetu regionalnego stał przewodniczący. Podlegały mu sekcje: informacyjna (nazywana biuletynową lub radioagencyjną), plastyczna, kontaktów z środowiskami opozycyjnymi i zakładami pracy, finansowa, interwencyjna (zbierającą informacje na temat prześladowań) i historyczna (odpowiedzialna za informowanie o zbrodniach komunizmu). Komitety zakładowe z kolei dzieliły się na grupy robocze odpowiadające strukturze sekcji. Struktura RKOWzP dzieliła się poprzez sekcje i grupy robocze na dwa piony, skupiające swoją uwagę na dwóch istotnych zadaniach komitetów – rozpowszechnianiu informacji o prześladowaniach politycznych (sekcje: informacyjna, plastyczna i historyczna) oraz reagowaniu na przypadki łamania praw obywatelskich (sekcje: interwencyjna, kontaktów i finansowa).

Ryszard Mozgol

[Katowice, Region Śląsko-Dąbrowski](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)